

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса

***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

Патріотичне виховання своїм світоглядним орієнтиром обирає українську загальнодержавну ідеологію, що втілює в собі поняття патріотизму, державотворення, державозахисту, громадянськості, прагнення до єдності і злагоди тощо.

Шлях до успіху в сучасному українському патріотичному вихованні пролягає, перш за все через основні національні цінності: українську ідею, державну незалежність України, самопожертву в боротьбі за свободу нації, патріотизм та готовність до захисту Батьківщини. Правильно організоване патріотичне виховання формує повноцінну, цілісну особистість, індивідуальність, яка цінує свою національну і особисту гідність, совість і честь. Так формується національний характер. Для формування у студентів патріотичних почуттів необхідно передусім виробляти їх світогляд, знання, отримані з середньої та вищої школи, коригувати уявлення про суспільні явища і події.

Література:

1. Stanford Encyclopedia of Philosophy «Patriotism» <https://plato.stanford.edu/entries/patriotism/>
2. Абрамчук О.В. Стан патріотичного виховання студентів вищих технічних закладів освіти // наукові записки тернопільського держ. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. вип. 11. – Тернопіль, 2002. – с. 36-40.
3. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Педагогічна газета. – 2000. – № 6(72), червень. – 6 с.
4. Шаронов А.А. Анализ взглядов на понятия «патриотизм» и «активность». Мир Науки. 2016. URL: <https://mir-nauki.com/PDF/12PDMN416.pdf>
5. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні.
6. Слободяник Н.В. Патріотизм у становленні та розвитку особистості юнака: експериментальне дослідження. Актуальні проблеми психології. 2015. Т. 7. Вип. 39. С. 359–368.

Воробйова Лілія,
*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
ОПП Дошкільна освіта. Логопедія,
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник: Солонська Альона,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
МДПУ імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, Україна*

**РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РИТМІКИ**

Мовленнєве спілкування є одним із перших видів діяльності, яким дитина оволодіває в онтогенезі; воно є універсальною умовою розвитку особистості в період дошкільного дитинства. В свою чергу розвиток зв'язного мовлення займає центральне місце в загальній системі роботи з формування мови в дитячому садку. Володіння навичками зв'язного мовлення дозволяє дитині вступати у вільне спілкування з однолітками і дорослими, дає можливість отримати необхідну їй інформацію, а також передати накопичені знання та враження про навколишній світ.

Цінним внеском у загальну систему виправлення мовлення та розвитку зв'язного мовлення дошкільників є логопедична ритміка – як одна з форм активної терапії, що має лікувальний ефект для поліпшення фізичного, психічного та емоційного стану дітей.

Логоритміка, заснована на синтезі слів, руху і музики, відіграє велику позитивну роль у розвитку зв'язного мовлення. Логоритміка – це поєднання мовно-рухових і музично-мовних ігор і вправ, заснованих на єдиній концепції музично-рухової системи, що виконуються з метою логопедичної корекції та рухової стимуляції. Особливу увагу слід звернути на важливість музики у використанні логоритміки. Музика не тільки супроводжує рух і мову, але є принципом їх організації. Музика може задавати певний ритм перед початком заняття, налаштовувати на глибокий відпочинок на останньому етапі заняття. Рух допомагає зрозуміти і запам'ятати слово. Слово і музика організують і регулюють рухову сферу дітей, що активізує їх пізнавальну діяльність. Музика викликає у дітей позитивні емоції, приводить в тонус кору головного мозку і центральну нервову систему, підсилює увагу, покращує дихання, кровообіг, покращує обмін речовин. Ритм відіграє значну роль у слові, русі, музиці [3].

Поєднання музики, руху та слова у логоритміці відбувається по-різному, але якою б не була частка музики та слова, музики та руху у вправах – усі вони в комплексі формують та впорядковують рухову сферу дитини й позитивно впливають на її особистість та мовлення. Симбіоз слова, музики та руху в логоритміці заради подолання вад мовлення дошкільника має на меті: поєднати у свідомості дитини мовлення з рухом і музичним ритмом; розвинути основні рухи малюка; розвинути музично-ритмічне чуття дитини. Наприклад, для того щоб поєднати у свідомості дитини мовлення з рухом і музичним ритмом, їй пропонують, зокрема, вправи для розвитку дихання, що сприяють виробленню правильного діафрагмального дихання, тривалості видиху, його сили й поступовості [3].

Проблема розвитку зв'язного мовлення вивчалась в різних аспектах такими педагогами: К. Ушинський, Є. Тихеева, Е. Флерина, Г. Леушина, А. Бородич, О. Ушакова. Науковці які займалися вивченням логоритміки з дітьми з порушеннями мовлення: Ю. Рібцун, Є. Соботович, Г. Волкова, Л. Трофименко, В. Орфінська, Е. Жак-Далькроз, А. Богуш, Н. Гавриш, М. Шеремет, К. Крутій, Т. Піроженко, О. Савченко, Є. Флорина.

Сутність самого поняття «зв'язне мовлення» у сучасних словниках визначається як «мовлення, яке організоване за законом логіки, граматики й композиції, має тему, виконує певні функції (найчастіше комунікативну), має відносну самостійність і завершеність, розчленовується на більш чи менш значущі структурні компоненти. У центрі побудови зв'язного висловлювання перебуває навчання вміння використовувати різноманітні засоби зв'язку, формування уявлень про структуру різних типів висловлювання» [1].

Використання елементів та прийомів логоритміки допомагає в доступній і цікавій формі розвивати загальномовні навички, розвивати артикуляцію, міміку, голосові вправи, поступово формувати координацію рухів, уяву, пам'ять, зорову та слухову увагу, правильне, виразне та зв'язне мовлення.

Логоритміка вирішує оздоровчі, освітні, корекційні завдання. В результаті вирішення оздоровчих завдань у дітей зміцнюється кістково-м'язовий апарат, розвиваються дихання, моторні, сенсорні функції, виховується почуття рівноваги, правильна осанка, хода, грація рухів. Здійснення освітніх завдань сприяє формуванню рухових навичок і умінь, просторовому представленні і здатності довільно пересуватися в просторі відносно інших людей і предметів; розвитку спритності, сили, витривалості, перемикаємості, координації рухів, організаторських здібностей. Корекційних завдань сприяють: розвитку мовної моторики для формування артикуляційної бази звуків, фізіологічного і фонаційного дихання; формуванню і закріпленню навички правильного вживання звуків у різних формах і видах мовлення, у різних ситуаціях спілкування; формуванню, розвитку і корекції слухо-зорово-рухової координації [2].

Оздоровчі завдання: логоритмічні вправи які сприяють зміцненню опорно-рухового апарату; розвитку дихання, моторики (загальної, дрібної); розвитку правильної постави, ходи, рухів.

Освітні завдання: розвиток моторики та вміння працювати в команді, розвиток просторових уявлень; здатність фокусуватися (слух, зір, дотик), довільно переміщатися в просторі; розвивати слухову та зорову пам'ять, силу, спритність, координацію рухів, рухову реакцію на звукові та зорові подразники, витривалість, гальмівну активність, здатність переходити від однієї діяльності до іншої, також засвоюються теоретичні знання з ритміки та музичної культури.

Виховні завдання: сприяння розумовому, моральному, естетичному, трудовому вихованню; розвиток художньо-творчих здібностей, почуття, смаку, а також морально-вольових якостей – почуття колективізму, дисциплінованості тощо.

Корекційне завдання: усунення мовленнєвих і психомоторних розладів.

Таким чином, логоритміка є однією з форм терапії, заснованої на використанні слова, музики та рухового спілкування, засобом впливу на сукупність методів навчання, виховання та лікування, що прискорює процес усунення мовних порушень і сприяє розвитку зв'язного мовлення.

На логоритмічних заняттях використовуються загально-дидактичні, наочні, словесні та практичні методи [4].

Наочні методи – забезпечують яскравість чуттєвого сприйняття і рухових відчуттів. До них належать такі прийоми наочності:

1) наочно-зорові: показ педагогом зразка руху, наслідування зразкам навколишнього життя, використання зорових орієнтирів при русі у просторі, використання наочних посібників – кінофільмів, картин тощо;

2) тактильно-м'язові: включення різних допоміжних засобів у рухову діяльність. Наприклад, ворітця – дуги для крокування при ходьбі, допомога педагога, уточнення положення окремих частин тіла;

3) наочно-слухові: інструментальна музика, пісні, вірші тощо.

Словесні методи – допомагають осмислювати поставлені завдання. Їх можна використовувати за допомогою таких прийомів:

1) короткий опис і пояснення нових рухів;

2) пояснення, що супроводжує показ руху;

3) бесіда, яка випереджає введення нових вправ, рухливих ігор;

4) питання для перевірки усвідомлення дій;

5) команди, розпорядження і сигнали (в якості команд можна використовувати лічилки, ігрові зачини тощо);

6) сюжетна розповідь з метою розвитку виразності рухів і перевтілення в ігровий образ.

Практичні методи – забезпечують дієву перевірку правильності сприйняття руху на власних м'язово-моторних відчуттях.

Ігровий метод, близький до провідної діяльності дітей, найбільш емоційно-ефективний.

Змагальний метод використовується з метою вдосконалення вже відпрацьованих рухових навичок. Особливо важливим є виховання колективізму. Змагання може бути успішно використано як виховний засіб, що сприяє вдосконаленню рухових навичок, виховання морально-вольових рис особистості.

Логоритмічні заняття розраховані на всебічний розвиток дитини. Це не тільки удосконалення мови, набуття рухових навичок, а й уміння орієнтуватися у світі, розуміння сенсу пропонованих завдань, вміння долати труднощі, самовиражатися творчо. Крім того, логоритміка використовується для оздоровчих технологій яка позитивно впливає на здоров'я дитини: в її організмі відбувається трансформація різних систем, наприклад, серцево-судинної та дихальної.

На думку Г. Волкової, логоритмічні заняття повинні проводитися з дотриманням таких умов: взаємозв'язок різних видів музичної діяльності, мови та рухів; спів, слухання музики, музично-ритмічні рухи зі спеціальними завданнями відповідно програмного змісту; слухання музики супроводжується співом, спів супроводжується рухами.

Зміст логоритмічного заняття має бути орієнтований на розвиток емоційної чутливості до музики, інтерес до якої, активізує певні дії пов'язані з музикою. Важливе місце займає розвиток сприйняття звуків різної висоти, тембру та дикції. Повторення рухових вправ у супроводі музичного твору виконується протягом усього логопедичного заняття (з використанням різного музичного репертуару).

Отже, розвиток зв'язного мовлення засобами логоритміки формує у дитини великий інтерес до мовленнєвої діяльності, розширює уявлення про важливість послідовного викладу думок, розвиває увагу, пам'ять, мислення, зокрема монологічне та діалогічне мовлення та надає терапевтичний потенціал.

Література:

1. Гуменецька Л. Короткий тлумачний словник української мови. К.: Рад. шк., 1978. 296 с.
2. Найдич В. М. Використання логоритмічних прийомів у корекційній роботі. *Логопед.* 2014. № 3. С. 28–30.
3. Чеснокова Л. В. Заняття з логоритміки для дітей із вадами мовлення. Х.: Вид. група «Основа», 2017. 160 с.
4. Шеремет М. К. Логопедія: підручник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 672 с.

*Городнюк Людмила,
здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти, ОНП «Філософія»
соціально-гуманітарний факультет,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

ФЕНОМЕНОЛОГІЧНА РЕДУКЦІЯ ЯК МЕТОД НАУКОВОГО ПОШУКУ

Людина існує в зовнішньому середовищі – світі оточуючих предметів, з якими «взаємодіє», вибудовує до них ставлення, відводить їм певну роль і певні сенси у власній свідомості. Але чи можуть об'єкти самі по собі відігравати цю роль чи отримувати це ставлення, якщо не в нашій свідомості?

Феномен – це інтенціональний акт свідомості. Це і відчуття, і сприйняття, «практичне рішення, любов та ненависть, радість і журба, визначається як переживання, що само по собі так чи інакше спрямовується на щось» (1, с. 14). **Іntenційність** (від латин *intentio* – намір) є універсальною характеристикою досвіду свідомості, оскільки вона (свідомість) – інтенційно детермінована, спрямована на щось, «свідомість про що-небудь» [6]

У перекладі з давньогрецької мови «феноменологія» – знання про явища. Поняття «феномен» і «феноменологія» вживали і до Едмунда Гуссерля –